

Turvapaikka ja turvaihminen

Keino 1: Turvapaikka

Tavoite

Tukikeinon tavoitteena on suunnitella oppilaalle paikka rauhoittumiseen ja hermoston rauhoittamiseen. Turvapaikassa oppilas saa kerätä voimia itselleen sopivassa ympäristössä silloin, kun kuormitus tuntuu liian suurelta.

Turvapaikan avulla voidaan ennaltaehkäistä hankalia tilanteita ja haastavaa käytöstä.

Ohje

Turvapaikka voi olla koko luokan käytössä oleva rauhoittumispaikka esimerkiksi luokan takaosassa. Se voi olla myös yksilöllisesti tietyn oppilaan kanssa suunniteltu tila hermoston ja tunteiden rauhoittamiseen.

- Jos oppilaalla on tarvetta saada omaa tilaa useita kertoja päivässä, on yksilöllisesti suunniteltu rauhoittumispaikka ja -aika tarpeen.
- Jos luokassa on useampi oppilas, joka tarvitsee ajoittain mahdollisuuden laskea kuormitustaan, voi luokkaan rakentaa yhteisen turvapaikan ja säännöt sen käyttämiseen.

Turvapaikan tulee olla oppilaalle miellyttävä kokemus. Se ei saa tuntua rangaistukselta.

Pohtikaa yhdessä, millaisista ominaisuuksista turvapaikka rakentuu. Mitä oppilas tarvitsee voidakseen rauhoittua ja rentoutua siten, että hänen kuormituksensa laskee?

Luokkaan tehtävä tila voi olla esimerkiksi sermein rajattu tila, telta tai maja. Siellä voi olla pehmeitä materiaaleja. Se voi tarjota mahdollisuuden laittaa kuulosuojaimet päähän sekä olla hetken hämärässä tai levähtää.

Hyvän paikan ominaisuuksia ovat usein esimerkiksi seuraavat

- rauhallisuus ja hiljaisuus – tarvittaessa kuulosuojainten avulla
- hämäryys
- pehmeät pinnat, kuten tyynyt ja viltit
- ahtaus ja mahdollisuus käpertyä
- tunne turvallisuudesta
- helppo saavutettavuus - on aina käytettävissä

Valitkaa sopiva paikka. Hyviä paikkoja turvapaikalle koulussa voivat olla

- maja, sermein rajattu tila tai telta, joka sijaitsee luokkatilassa
- hiljainen tila oman luokan läheisyydessä
- muu yhdessä sovittu paikka, jossa oppilas kokee voivansa laskea kuormitustaan

Pohtikaa yhdessä, mitä turvapaikkaan tarvitaan

- Viedäänkö sinne esimerkiksi pehmoleluja, näpperreltäviä esineitä tai piirustusvälineet?
- Onko turvapaikassa mahdollisuus kuunnella musiikkia tai taustaääniä? Ovatko kuulokkeet helposti saatavilla?
- Pystytäänkö valaistusta säätämään? Millaisesta valosta oppilas pitää?

Ajatusten siirtäminen toisaalle voi tukea erityisesti hankalista tunteista rauhoittumista. Siksi turvapaikassa on hyvä olla ennakkoon varattuna oppilaan kanssa yhdessä mietityt välineet mieluisaan tekemiseen.

Huomatessasi oppilaan olevan väsynyt, kuormittunut tai kiukkuinen, auta häntä siirtymään turvapaikkaan. Jos oppilas siirtyy turvapaikkaan ohjeen mukaan tai omatoimisesti, kehu ja anna myönteistä palautetta.

Aikuisen on tärkeää olla käytettävissä ja tukena, vaikka oppilas haluaisi ensin olla turvapaikassa yksin. Sopikaa yhdessä, miten aikuinen voi olla mukana tukemassa rauhoittumista.

Keino 2: Turva-aikuinen

Tavoite

Tukikeinon tavoitteena on tarjota oppilaalle koululta joku aikuinen, jonka seuraan hän voi hakeutua tarvitessaan aikuisen tukea tai keskusteluapua.

Turva-aikuinen voi olla opettajan tai koulunkäynninohjaajan lisäksi myös esimerkiksi terveydenhoitaja, psykologi tai kuraattori.

Ohje

Oppilas voi tarvita turva-aikuista esimerkiksi silloin, jos koulussa oleminen, ympäristö, muutokset tai sosiaaliset suhteet kuormittavat, jännittävät ja vaikuttavat jaksamiseen. Usein jo tieto siitä, että oppilaalla on joku nimetty aikuinen apuna, voi helpottaa koulussa olemista.

Suunnitelkaa oppilaan ja vanhempien kanssa, kuka on lapselle nimetty turva-aikuinen koululla. Jos turva-aikuinen on sellainen henkilö, joka ei ole mukana päivittäisessä luokka-arjessa, sopikaa, miten ja milloin oppilas voi tavata turva-aikuista.

Jos turva-aikuinen on opettaja tai koulunkäynninohjaaja, sopikaa millaisen merkin oppilas voi antaa tarvitessaan turva-aikuisen apua.

Turva-aikuisen apua voi tarvita myös

- siirtymätilanteissa
- sosiaalisiin tilanteisiin liittymisessä
- tutustumisessa
- tunteiden säätelyssä